

ระเบียบวิธีวิจัย

จากแนวความคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยโดยอาศัยกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่มุ่งพัฒนาประเทศของศูนย์ศึกษานานาชาติเกี่ยวกับค่านิยมทางการเมือง (The International Study of Value in Politics 1971) และกรอบแนวความคิดในการศึกษาริวิจัยของ ดิน ปรัชญพฤทธิ์ (Tin Prachyapruit 1982; 1986; 1987a; 1987b; ดิน ปรัชญพฤทธิ์ 2530 ก และ ข) เป็นแนวทางในการกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

1. การให้ค่านิยามแนวความคิดที่สามารถวัดได้

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามแนวความคิดที่สามารถวัดได้ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ หมายถึง เพศ อายุ ภูมิลำเนาเดิม อาชีพบิดา สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อัตราเงินเดือน รายได้อื่นของครอบครัวนอกจากเงินเดือนของตน และภาระการอุปการะเลี้ยงดู ซึ่งอาจมีผลสืบเนื่องให้หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอมีค่านิยมที่มุ่งพัฒนาประเทศแตกต่างกัน

1.2 สภาพราชการของหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ สภาพราชการของหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ หมายถึง สภาพเงื่อนไขในการแต่งตั้งหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบท อันได้แก่ อายุราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ณ อำเภอปัจจุบัน การปฏิบัติราชการในท้องที่ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกับภูมิลำเนาเดิม

1.3 วิธีปฏิบัติทางการบริหารงานบุคคล วิธีปฏิบัติทางการบริหารงานบุคคล หมายถึง วิธีปฏิบัติทางการบริหารงานบุคคลที่กระทรวง และกรมใช้กับหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทได้แก่

1.3.1 โอกาสได้รับการฝึกอบรม หมายถึง การเคย ไม่เคยมีโอกาสดำเนินการฝึกอบรมรวมทั้งจำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรม ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมานับถึง พ.ศ. 2530

1.3.2 โอกาสศึกษาดูงาน หมายถึง จำนวนครั้งที่หัวหน้าส่วนราชการระดับ
อำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทได้ศึกษาดูงาน ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมานับถึง พ.ศ.
2530

1.3.3 โอกาสเลื่อนระดับ (ซี) หมายถึง จำนวนครั้งที่หัวหน้าส่วนราชการ
ระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทได้รับการเลื่อนระดับ (ซี) ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่
ผ่านมานับถึง พ.ศ. 2530

1.3.4 โอกาสได้รับเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ชั้น หมายถึง จำนวนครั้งที่หัวหน้า
ส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ชั้น ตลอด
ระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมานับถึง พ.ศ. 2530

1.3.5 เกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ชั้น หมายถึง ระดับความ
สำคัญโดยเฉลี่ยของเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ชั้น ที่ใช้กับหัวหน้าส่วนราชการ
ระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบท โดยมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ 14 ข้อ เป็นหลักเกณฑ์ด้านที่
คำนึงถึงผลงาน จำนวน 7 ข้อ ด้านที่ไม่คำนึงถึงผลงาน จำนวน 7 ข้อ ดังนี้

1.3.5.1 ด้านที่คำนึงถึงผลงาน ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้
คือ ปริมาณงาน คุณภาพของงาน ความคิดริเริ่ม ความสามารถ ประสิทธิภาพ/คุณวุฒิ การรักษาระเบียบ
วินัย การไม่ขาดไม่ลา (คำถามข้อที่ 21 (1) - ข้อที่ 21 (7))

1.3.5.2 ด้านที่ไม่คำนึงถึงผลงาน ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้
คือ คุลยภินิจของผู้บังคับบัญชา อายุราชการ/ความอาวุโส เพศ การมีเส้นสาย นามสกุล/
ตระกูล การจบจากสถานศึกษาเดียวกันกับผู้บังคับบัญชา อื่น ๆ (คำถามข้อที่ 21 (8) - ข้อที่
21 (14))

และได้แบ่งระดับความสำคัญของเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน
ออกเป็น 5 ระดับคือ*

* คำนวณโดยนำระดับความสำคัญของเกณฑ์ทั้ง 14 ข้อ มาหาค่าเฉลี่ย โดยคะแนนของ
ระดับความสำคัญเกณฑ์ด้านที่ไม่คำนึงถึงผลงานจะต้องแปรย้อนกลับ คือ สำคัญมากที่สุด = 1
สำคัญมาก = 2 ปานกลาง = 3 สำคัญน้อย = 4 สำคัญน้อยที่สุด = 5 แล้วจึงนำมาหาค่า
เฉลี่ยที่เป็นไปได้ และแบ่งออกเป็น 5 ระดับเท่า ๆ กัน

- สำคัญที่สุด = 5
- สำคัญมาก = 4
- สำคัญปานกลาง = 3
- สำคัญน้อย = 2
- สำคัญน้อยที่สุด = 1

1.3.6 เกณฑ์ในการลงโทษทางวินัย หมายถึง หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการลงโทษทางวินัยโดยทั่วไปตามความรับรู้ของหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบท ได้แก่

- การไม่ลงโทษและไม่ป้อนบำเหน็จ ไม่ดี
- การมุ่งลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว ปานกลาง
- การลงโทษตามโทษานุโทษ ดี

1.3.7 การเคย/ไม่เคยโยกย้ายหน้าที่การงาน หมายถึง การที่หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอเคยหรือไม่เคยได้โยกย้ายหน้าที่การงานตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (นับถึง พ.ศ. 2530)

1.4 ค่านิยมของตัวแปรค่านิยมที่มุ่งพัฒนาประเทศ หมายถึง ค่านิยมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง การยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชน ความอดกลั้นคือความขัดแย้ง ความเสมอภาค ความเสียสละ ความกล้าเสี่ยงในการตัดสินใจ ความผูกพันในงาน การปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผล ความห่วงใยผลประโยชน์ของชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรวมของค่านิยมทั้ง 10 ประการ และแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

- สูงที่สุด = 5
- สูง = 4
- ปานกลาง = 3
- ต่ำ = 2
- ต่ำที่สุด = 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของศูนย์ศึกษานานาชาติเกี่ยวกับค่านิยมทางการเมือง และงานวิจัย

ของคืน พรชพฤทธิ โดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลัง ประกอบด้วย คำถามข้อที่ 1-10 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจที่หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอมีอยู่เป็นการส่วนตัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพราชการ ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 11-15 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพเงื่อนไขที่หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอได้รับจากระบบราชการ

ส่วนที่ 3 วิธีปฏิบัติทางการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 16-21 เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบริหารงานบุคคลที่หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทได้รับจากกระทรวงและกรม

ส่วนที่ 4 คำนิยามที่มุ่งพัฒนาประเทศ ประกอบด้วยคำถามข้อที่ 22-41 เป็นคำถามเกี่ยวกับคำนิยาม 10 ประการ ที่เป็นมิติต่าง ๆ ของคำนิยามที่มุ่งพัฒนาประเทศ โดยมีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ โดยคำถามข้อที่ 22-31 เป็นข้อความเชิง positive และข้อความข้อที่ 32-41 เป็นข้อความเชิง negative และใช้มาตราส่วนประเมินค่าของไลเคิร์ตเป็นเครื่องมือ

คำถามที่เป็นประโยชน์ positive

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน
- เห็นด้วย 4 คะแนน
- ไม่แน่ใจ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย 2 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน

คำถามที่เป็นประโยชน์ negative

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน
- เห็นด้วย 2 คะแนน
- ไม่แน่ใจ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย 4 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน

2.1 การหาความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทดสอบความเป็นปรนัยของแบบสอบถามโดยการทดสอบล่วงหน้ากับข้าราชการระดับ 5 และระดับ 6 ในกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 20 คน ซึ่งเคยผ่านการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาการอำเภอมาแล้ว และได้แก้ไขให้แบบสอบถามมีความเป็นปรนัยมากยิ่งขึ้น

2.2 ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม* ดิน ปรัชญพฤทธิ ได้ทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเกี่ยวกับเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ชั้น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ปรากฏว่ามีค่าแอลฟา (α) = 0.752 และ 0.793 และในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ปรากฏว่าค่า α = 0.69 ส่วนคำถามเกี่ยวกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศนั้น ดิน ปรัชญพฤทธิ พบว่ามีความเชื่อถือได้โดยมีค่าแอลฟา (α) = 0.951 และ 0.888 ตามลำดับ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟากับหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทจำนวน 40 คน ปรากฏว่าค่าแอลฟา (α) = 0.756

2.3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ในส่วนที่เกี่ยวกับเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนสองชั้น และค่านิยมที่มุ่งพัฒนาประเทศกับหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบท โดยการทดสอบหาค่า t (t-test) ของแบบสอบถาม ปรากฏผลการทดสอบในตารางที่ 1 และผู้วิจัยจะเลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ .01 ในการวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ใช้สูตรการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ตารางที่ 1 : ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

แบบสอบถามข้อที่	ค่า ที (t-value)	**มีค่าอำนาจจำแนกที่ระดับนัยสำคัญ .01
21 (1)	6.48	**
21 (2)	7.26	**
21 (3)	5.70	**
21 (4)	5.62	**
21 (5)	-1.09	-
21 (6)	7.25	**
21 (7)	7.36	**
21 (8)	3.74	**
21 (9)	5.11	**
21 (10)	8.10	**
21 (11)	21.98	**
21 (12)	12.52	**
21 (13)	14.06	**
21 (14)	-4.57	-
22	4.81	**
23	6.70	**
24	5.07	**
25	5.81	**
26	5.89	**
27	7.71	**
28	6.01	**
29	10.96	**
30	9.23	**

ตารางที่ 1 : ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (ต่อ)

แบบสอบถามข้อที่	ค่า ที (t-value)	** มีค่าอำนาจจำแนกที่ระดับนัยสำคัญ .01
31	2.31	-
32	-2.03	-
33	-3.67	**
34	-6.51	**
35	-2.24	**
36	-4.26	**
37	-3.58	**
38	-8.15	**
39	-9.48	**
40	-4.49	**
41	-4.20	**

2.4 ความตรงของแบบสอบถาม ได้อาศัยผลงานวิจัยของศูนย์ศึกษานานาชาติเกี่ยวกับการค่านิยมทางการเมือง และของ ดิน ปรัชญพฤทธิ ประกอบกับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้

3. ประชากรของการวิจัย

ประชากรของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทในอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ ไม่นับรวมทั้งอำเภอในตำแหน่งต่อไปนี้ คือ

- (1) พัฒนาการอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- (2) ศึกษาธิการอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
- (3) เกษตรอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(4) สาธารณสุขอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนา
ชนบท สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ประชากรของการวิจัย ปฏิบัติหน้าที่อยู่ ณ อำเภอต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 623 อำเภอ*
แบ่งเป็น

- ภาคเหนือ	205 อำเภอ
- ภาคกลาง	114 อำเภอ
- ภาคตะวันออก	49 อำเภอ
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	205 อำเภอ
- ภาคใต้	107 อำเภอ

เป็นประชากรของการวิจัย ทั้งสิ้น 2,492 คน

4. การสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของตัวอย่างโดยยอมให้มีค่าร้อยละของความผิดพลาดของค่าสถิติได้ร้อยละ 4 และ $P = .05$ โดยอาศัยตารางคำนวณขนาดของตัวอย่างของอาร์คิน และโคลตัน (Arkin and Colton 1957 อ้างใน เครือวัลย์ สัมปิยะศรีสกุล 2530: 187-188)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2529

ตารางที่ 2 : การคำนวณขนาดของตัวอย่างในการวิจัยความรายภาคและลักษณะพื้นที่ปฏิบัติงาน

(หน่วย : อำเภอ)

พื้นที่ยากจน/พื้นที่ปกติ	พื้นที่ยากจน		พื้นที่ปกติ		รวม (ตัวอย่าง)
	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	
1. เหนือ	73	15	75	15	30
2. กลาง	-	-	114	23	23
3. ตะวันออก	-	-	49	10	10
4. ตะวันออกเฉียงเหนือ	162	30	43	11	41
5. ใต้	28	6	79	15	21
รวม (ตัวอย่าง)		51		74	125

ซึ่งสามารถกำหนดขนาดของตัวอย่างได้ 500 ตัวอย่าง จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบชุมชน ความรายภาคและลักษณะพื้นที่ การที่เลือกสุ่มตัวอย่างแบบชุมชน เพื่อให้ได้ตัวอย่างจากแต่ละภาค ในอัตราส่วนที่เท่ากับอัตราส่วนของประชากร และการที่เลือกแบ่งการสุ่มตัวอย่างตามลักษณะพื้นที่ ด้วยก็เนื่องจาก พื้นที่ยากจนนั้นเคยได้รับความสำคัญในฐานะ เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท ตามแผนฯ 5 มาก่อน แม้ว่าในช่วงแผนฯ 6 นี้ รัฐบาลจะยกเลิกการประกาศเขตพื้นที่เป้าหมาย เป็นรายอำเภอแล้วก็ตาม

จากการกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าส่วนราชการระดับ อำเภอที่เป็นตัวอย่าง ปรากฏว่ามีผู้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 318 ชุด แต่เนื่องจากมีแบบสอบถาม 3 ชุด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีคำตอบที่ไม่ตอบมากจึงต้องคัดออกไป เหลือเพียง 315 ชุด ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ คิดเป็นร้อยละ 63 ของตัวอย่างทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ ๑ : ตัวอย่างที่ออกแบบสอบถามกลับคืนมา

พื้นที่ยากจน/พื้นที่ปกติ	พื้นที่ยากจน			พื้นที่ปกติ		
	ส่งไป	กลับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	กลับคืน	ร้อยละ
1. เหนือ	60	21	35.00	60	39	65.00
2. กลาง	-	-	-	92	63	68.48
3. ตะวันออก	-	-	-	40	25	62.50
4. ตะวันออกเฉียงเหนือ	120	88	73.33	44	26	59.09
5. ใต้	24	24	100.00	60	29	48.33
รวม	204	145	71.08	296	170	57.43

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอสพีเอสเอสเอ็กซ์ (SPSS^x) ในการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่ากลาง เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน ทานัยสำคัญของความแตกต่าง และใช้ตารางคู่ไขว้ ไคสแควร์ ทอซี ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย